

Er kristendommen en kilde til velstand?

En dansk forsker fremførte for nylig en påstand om sammenhæng mellem udbredelsen af kristendom og økonomisk velstand. Sagt kort: Vi er rige, fordi vi er kristne. Den tanke rejser ikke så få problemer og spørgsmål i forhold til udviklingsbistand

kommentar

AF BRIAN ESBENSEN
udland@k.dk

Den globale økonomiske krise burde, ifølge konventionel økonomisk teori have været ovre for længe. Men snarere end vækst og lyse tider er store dele af verden på femte år stadig ramt af recession uden udsigt til den store forbedring. Det store flertal af økonomer laver småjusteringer inden for de eksisterende skoler, men der er også dem, der begynder helt forfra og stiller det oplagte spørgsmål: Hvad er kilden til velstand? Hvorfor er nogle lande rige, mens andre er fattige?

Det er netop, hvad den danske økonom Jeanet Sinding Bentzen ved Københavns Universitet og en kollega forsøgte at svare på i en artikel, der var at læse denne sommer. Det halvkontroversielle svar ligger i forlængelse af noget, man har hørt før, nemlig fra den tyske sociolog Max Weber, som ligeledes peger på en særlig kristen etik. Inden for et andet område – demokratets udbredelse – har et lignende argument været fremført jævnligt de seneste 10-15 år: Der er en sammenhæng mellem det kristne værdigrundlag, som Europa bygger på, og vores forhold til menneskerettigheder og demokratisk praksis.

Det forholder sig på tilsvarende måde med økonomisk fremgang og velstand, mener altså den danske økonom. Argumentationen henter hun ved at gå intet mindre end næsten et årtusind tilbage i

historien. I Frankrig omkring 1100-tallet opstod en katolsk munkeorden, som på mange måder grundlagde de værdier og normer, der gør sig gældende i det. Weber kalder "den protestantiske etik", som skulle være særlig disponibel for at generere velstand og vækst.

Det er imidlertid oplagt at diskutere denne påstand i en større og særligt i en udviklingspolitisk sammenhæng: Hvad er problemet i denne forståelse? Og hvad betyder det for arbejdet med udviklingsbistand?

Den sidste del af spørgsmålet først. Ja, det betyder selvfølgelig noget, hvis påstanden altså vel at mærke er korrekt. Når man hjælper og støtter skrøbelige økonomier, er der kulturelle kontekster, der egner sig bedre end andre, og sat på spidsen findes der samfund, som ganske enkelt ikke lader sig udvikle. Det bunder alt sammen i kultur, religion og de normer, som samfundet bygger på, og derfor er nogle lande rige, mens andre er fattige, og det kan udviklingshjælp ikke ændre stort på. Sådan er altså den lidt pessimistiske og noget enkle forklaring, hvis man ser verden gennem denne optik.

Sagen er blot, at rigtig meget tyder på, at økonomi og vækst er en noget mere kompliceret størrelse, som ikke lader sig reducere til et spørgsmål om, hvilken kultur og religion et samfund har. Ligesom tilfældet er med demokrati og dets udbredelse, peger flertallet af forskere blandt andet på et interessant faktum og paradoks: Den økonomiske vækst tager

▲ Katolsk gudstjeneste i slumkvarteret Mukuru Ruben i Kenyas hovedstad, Nairobi. – Foto: Sean Sprague/Still Pictures/Scanpix.

Den økonomiske vækst tager først rigtig fart i den periode, hvor de europæiske samfund oplever en modernisering og sekularisering.

først rigtig fart i den periode, hvor de europæiske samfund oplever en modernisering og sekularisering.

Sagt på en anden måde:

Man har et forklaringsproblem, da Europa jo ikke blev velstående ved et trylleslag i forlængelse af kristendommens indførelse. Tværtimod, så forblev man fattige og forarmede i mange, mange hundrede år, og man oplevede først en økonomisk fremgang i den periode, hvor religionen var på tilbagegang.

Allerede her halter teorien altså gevaldigt. Og det bliver ikke umiddelbart bedre, hvis man zoomer endnu længere ud og inkluderer andre samfund end de europæiske. Store dele af Afrika syd for Sahara er kendetegnet ved at være området, hvor en stor del af

verdens ekstreme fattigdom er koncentreret. Men det er også kendetegnet ved noget andet: Stort set alle landene er kristne.

Hvis vi forholder os til verden lige nu, forekommer påstanden endnu svagere. Det er netop (det kristne) Nordamerika og Europa, der oplever massiv økonomisk tilbagegang, mens Kina og Indien har haft betydelig økonomisk fremgang de seneste årtier. Og Kina og Indien bygger jo også på hinduisme, buddhisme og et sandt virvar af andre ikke-monoteistiske religioner. Det passer slet ikke med den tankegang, der tager udgangspunkt i kristendommen

som et særlig gunstigt fundament for velstand. Virkeligheden ser i hvert fald ud til at indikere noget helt andet.

Sammenfattende kan man altså sige, at der måske nok er grund til at se på og måske endda revidere de økonomiske teorier, men der er ikke meget, der tyder på, at nøglen til udvikling og velstand er at finde her. Både fattigdom og rigdom findes i alle kulturer og samfund.

Det er både godt nyt og dårligt nyt. På den ene side betyder det, at vi måske skal erkende, at vores velstand ikke er naturgiven i Europa, herunder Danmark, men at den

er et resultat af de valg, vi foretager.

Det gode er til gengæld, at der er håb for store dele af verdens fattige og i øvrigt også Europa. Det tyder ikke på, at velstand står og falder med religionen, men at det, uanset den kulturelle kontekst, giver rigtig god mening at engagere sig i arbejdet for et mere lige og retfærdigt samfund.

Brian Esbensen er cand.scient.soc. med speciale i udviklingsstudier og internationale politiske forhold. Han kommenterer aktuelle udviklingspolitiske problemstillinger for Kristeligt Dagblad.

KORT NYT

Asiens millionbyer risikerer katastrofer

BANGKOK Mange af Asiens kæmpebyer lider under den hastige økonomiske udvikling, flytningen af landbefolkning til byer og klimaforandringer. Det er dårlig strategisk planlægning og manglende investeringer i infrastruktur, der har gjort byerne sårbare over for klimaforandringer, siger eksperter i byplanlægning. I det seneste år er såvel Bangkok, Thailands hovedstad, som Filippineres hovedstad, Manila, blevet ramt af ødelæggende oversvømmelser. I sidste måned ramte et kæmpe stort stormsvigt Indien, mens eksperter venter, at Jakarta i Indonesien bryder fuldstændig sammen i 2014 på grund af manglende togtransport og et forældet bussystem. /ritzau/

Eksminister dømt for korruption i Nepal

KATHMANDU En tidligere boligminister i Nepal er blevet sendt i fængsel i en korruptionssag, der involverer fremtrædende personer i landet. Eksministeren Khum Bahadur Khadka kunne ikke redde sig for en indtægt svarende til 663.000 kroner, som han havde haft i sin ministerperiode. Nepals højesteret takserede forbrydelsen til halvdelen af det års fængsel. /ritzau/AFP

Indiens landbrug ramt af tørke

NEW DELHI Efter at have studeret vejrdata fra de seneste tre måneder har meteorologer i Indien erkendt, at landet er ramt af tørke. Problemet er for lidt monsunregn, og statslige institutioner har stillet gratis foder til rådighed for de hårdest ramte bedrifter. Landbruget står kun for 14 procent af Indiens officielle økonomi, men halvdelen af landets befolkning er afhængig af landbrug for at opretholde livet. /ritzau/Reuters

Læserkonkurrence

399 præmier til en samlet værdi af 200.000 kr.

SommerDysten 2012

Nu er vi ved vejs ende i Kristeligt Dagblads store sommerkonkurrence. Har du været med fra starten, er det nu, du skal samle de 10 udfyldte svarkuponer og senest fredag den 24. august indsende dem samlet til os. Indsend de 10 kuponer i en lukket kuvert til:

Kristeligt Dagblad, Vimmelskafte 47, 1161 København K, mrk.: "SommerDysten". Så deltager du i konkurrencen om i alt 399 præmier til en samlet værdi af 200.000 kr. Vinderne bliver trukket den 28. august, og hele vinderlisten bringer vi her i avisen fredag den 31. august.

Kupon nr. 10 af 10

SommerDysten

- 1: Hvad er det for en sygdom, der tidligere blev kaldt for gammelmandssukkersyge?
- 2: Hvad hedder Udlændingestyrelsens direktør?
- 3: Hvem har skrevet "Den kroniske uskyld"?

Navn: _____
Gade/vej: _____
Postnr.: _____ By: _____
Telefon: _____
E-mail: _____

Alle 10 kuponer skal indsendes samlet senest den 24. august 2012. Der må kun benyttes originale kuponer.

Kristeligt Dagblad

Præmieliste

- 1 x rejsegavekort fra Viktors Farmor, værdi kr. 30.000
- 1 x rejsegavekort fra Unitas Rejser, værdi kr. 20.000
- 1 x rejsegavekort fra Albatros Travel, værdi kr. 10.000
- 6 x weekendophold, DTF Travel, værdi kr. 2.000
- 25 x "Glasslottet" af Jeannette Wells, værdi kr. 299
- 25 x "Methusalemgenet" af Michael Lycke, værdi kr. 299
- 25 x "Ildmanden" af Torkil Damhaug, værdi kr. 300
- 30 x "Wienerbørn" af Susanne H. Knudsen, værdi kr. 249
- 20 x "Thomas Mann" af Rasmus Navntoft, værdi kr. 299
- 20 x "En ny dags klarhed – unge arabiske stemmer", værdi kr. 299
- 20 x "Naturen & lyset" af Anita Houvenaeghel, værdi kr. 299
- 20 x "Lærkevej", dvd, værdi kr. 199
- 20 x "Lille spejl på væggen der", dvd, værdi kr. 199
- 20 x 2 stk. biografbilletter til "Kon-Tiki", værdi kr. 170
- 20 x 2 stk. biografbilletter til "Den skaldede frisør", værdi kr. 170
- 25 x 4 stk. dagsbilletter til ARoS, Aarhus Kunstmuseum, værdi kr. 400
- 25 x årskort til Heart, Herning Museum of Contemporary Art, værdi kr. 300
- 25 x 4 stk. dagsbilletter til Louisiana – Museum of Modern Art, værdi kr. 380
- 14 x 2 stk. billetter til udvalgte koncerter med DR SymfoniOrkestret
- 6 x 2 stk. billetter til udvalgte koncerter med DR UnderholdningsOrkestret
- 50 x 4 billetter til Jyllands Park Zoo (2 voksne og 2 børn), værdi 420 kr.

VIND
399 præmier til en samlet værdi af 200.000 kr.